وێنەیەکی تەرجەمەکراوی
دەقە عەرەبییەکەیە

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی - عێراق
ژمارەی دەرهێنان:33
رۆژی دەرهێنان:2004/6/20

پشت بە حوکمەکانی بڕگە (1)ی ماددەی (56)وماددەی(53) لە یاسای ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی (1992) و، لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیران وئەو یاساکارییەش کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق، لە دانیشتنی ژمارە(43)ی رۆژی (2004/6/19)یدا ئەنجامی داوەو، بەپێی ئەو دەسەڵاتەش کە بڕگە(3)ی ماددەی دووەمی یاسای ژمارە(10)ی ساڵی 1997 پێمانی داوە، بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەی خوارەوەمان دا:

یاسای ژمارە(33)ی ساڵی/2004

یاسای وەزارەتی فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی بۆ هەرێمی کوردستانی عێراق

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم دەسەواژانەی خوارەوە، لەم یاسایەدا، ماناکانی بەرامبەریانە:

1- هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.
2- ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق.
3- وەزارەت: وەزارەتی فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی لە هەرێمی کوردستانی عێراقدا.
4- وەزیر: وەزیری فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی لە هەرێمی کوردستانی عێراقدا.
5- ئەنجومەن: ئەنجومەنی فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی لە هەرێمی کوردستانی عێراقدا. .
6- فێرکردنی باڵا: هەموو قۆناغەکانی فێرکردن کە دوابەدوای قۆناغی دواناوەندی دێن، لە زانکۆ فەرمی و ئەهلی و هەیئەتی پەیمانگا تەقەنییەکان و هەیئەتی باڵای پسپۆڕییە پزیشکییەکان لە هەرێمدا.
7- زانکۆ فەرمییەکان: زانکۆی صلاح الدین، زانکۆی سلێمانی، زانکۆی دهۆك و زانکۆی کەرکووك و هەر زانکۆیەکی دیکە حکومەتی هەرێم دواتر بیکاتەوە.
8- زانکۆ ئەهلیەکان: ئەو زانکۆ غەیرە فەرمییانەن کە بە رەزامەندیی وەزارەت و بەپێی ئەو شەرتوشروت و بەندو بەستانە دادەمەزرێن کە وەزارەت دیاریان دەکات.

بەشی دووەم

دامەزراندن و ئامانجەکان و ئەرك و فرمانەکان

ماددەی دووەم:

وەزارەتێ لە هەرێمدا دادەمەزرێ بەناوی وەزارەتی فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی. وەزیرێ بەڕێوەی دەبا و سەرپەرشتیی دەکات بەناوی وەزیری فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی.

ماددەی سێیەم:

ئەم وەزارەتە دەیەوێ ئەم ئامانجانەی خوارەوە بێنێتەدی:

1-رەنگڕشتن و بەرکارخستنی سیاسەتی هەرێم لە بواری فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستیدا.

2-وەدیهێنانی گۆڕانکاریەکی چۆنایەتی لە بزاڤی زانستی و خوێندنی باڵاداو بەرزکردنەوەیان تا ئاقاری پێویست لە بواری زانستی و هونەری و تەکنۆلۆجیدا.

3-وەدی هێنانی هاوگونجان و تەواوکاری لە نێوان بزاڤی زانستی و فێرکاریی باڵاو نێوان پێداویستی هەرێم لە کادیری زانستی و هونەریدا.

4-کۆشش بۆ وەدی هێنانی هاوسەنگی لە نێوان پێشقەچونی زانستی نەزەری و نێوان دەسەبەرکردنی پێداویستیەکانی وەك بەرفراوانبوون و بەرەو چاکتربردنی (تگویر)ی ئەزموون و مومارەسەی تەتبیقی و تاقیگەیی (المختبریە).

5-زامنکردنی (حصانە)ی زانستی بۆ هزرمەند و زاناو لێکۆڵکاران و رێزنان لە کۆششی زانستییان و دنەدانی خۆتەرخان کردنی زانستی.

6-دنەدان و پشتگیریکردنی دیراسەو لێکۆڵینەوەی زانستی و بەرزڕاگرتنیان و بەرفراوان کردنی پسپۆڕیی هونەری و تەکنۆلۆجی بە جۆرێ کە لەگەڵ پێداویستی فراژوکردنی بەشەری و ماددیی هەرێمدا بگونجێن.

7-ناردن و ئاڵوگۆڕکردنی زانا و هزرمەندو ئوستادان لەگەڵ زانکۆ و دامودەزگا زانستیەکانی عێراق و بیانیدا.

8-چابوککردنی وزەو بەهرەی زانستی و سوودوەرگرتن لە رێگا و شێواز و ئامرازگەلی هاوچەرخی زانستی تا پێ بەپێ لەگەڵ پێشقەچونی زانستی و تەکنۆلۆجیی جیهاندا بڕوات.

9-خزمەتکردنی کلتووری گەلی کوردستان و گرنگی دان بە مێژووی گەلی کوردستان و بەدیارخستنی ئاسەوارە شارستانیەکانی.

10-پشتگیری و دنەدانی زانکۆ ئەهلییەکان و کۆمەڵە زانستیەکان لە هەرێمدا.

ماددەی چوارەم:

وەزارەت ئەم ئیش و کارانەی خوارەوە بەجێ دێنێ:

1-ئیقرارکردنی پلانگەلی پێویست بۆ بەرەو چاکتربردنی بەرنامە (المناهج) و دنەدانی بزاڤی کتێبدانان و لێکۆڵینەوەی زانستی و وەرگێڕان لە زانکۆگەل و پەیمانگە تەقەنیەکاندا.

2-دانانی پلانگەلی پێویست بۆ چاودێری (رعایە)ی زانستی و ئەکادیمی لە هەرێمدا.

3-کۆشش بۆ بەرزکردنەوەی سەویەی زانستیی کادیری فێرکاری، لەبواری فێرکردنی باڵادا، ئەویش لە رێگەی ئامادەکردنی زانا و هزرمەندو ئوستادی زانکۆ و مودەڕیس و شارەزایانی پسپۆڕ لە رۆڵەکانی هەرێم، لەگەڵ خزمەتکردنی لێکۆڵینەوەی زانستی و چاودێری کردن و دنەدان و پشتگیریکردنی خاوەن بەهرەی جوانکاری و نوێکاری، هەروەها هەوڵدان بۆ فەراهەمکردنی ئامرازو هۆکاری هونەری و ئەدەبی و ماددی کە ببنە پاڵپشت بۆ لێکۆڵەر و داهێنەر و جوانکاران تا بتوانن بە دڵنیایی و پڕ باوەڕەوە ئەرك و فرمانی زانستیی خۆیان ببەنە سەر.

4-دانىان بە دامودەزگا زانکۆیی و زانستییە عەرەبی و بیانیەکانداو، ئیقرارکردنی بنەماکانی هاوسەنگ کردنی نمرەو بڕوانامە زانستییەکانیان.

5-دیار کردنی بنەما گشتیەکانی وەرگرتنی قوتابیان لە زانکۆ و پەیمانگاکاندا.

6-پێشنیازی دامەزراندنی زانکۆ لە هەرێمدا و، ئیلغاکردن یان تێکەڵ کردن یان گواستنەوەی هەندێ لە زانکۆکان.

7-کردنەوەی کۆلێژ یان پەیمانگای نوێ لە هەرێمدا.

8-رێکخستنی هاریکاریی رۆشنبیری و زانستی لەگەڵ لایەن و زانکۆ و دامودەزگای دیکەی دەرەوەی هەرێمدا.

9-چاودێریکردنی (رعایە) ئەو قوتابی و ئوستادو لێکۆڵەرانەی دەنێردرێنە هەرێمی کوردستان یان لە هەرێمەوە دەنێردرێنە دەرەوە، هەروەها زامنکردنی پێداویستی زانستی و کۆمەڵایەتییان، بە هاوکۆمەکی لەگەڵ دایەرە پێوەندیدارەکانی عێراقیدا بۆ یاریدەی ئەوانەی کە لە دەرەوە دێن و، بە هاوکۆمەکیش لەگەڵ وەزارەتی دەرەوەی عێراق و کاربەدەستانی دەوڵەتە خانەخوێکان (الدول المچیفە) بۆ یاریدەی ئەوانەی دەنێردرێن بۆ دەرەوە.

بەشی سێیەم
پێکهاتە و سەلاحییاتەکان
بابەتی یەکەم
ناوەندی وەزارەتەکە

ماددەی پێنجەم:

وەزیر: سەرۆکی باڵای وەزارەتەکەیەو، بەرپرسە لە ئاراستەکردنی ئیش و کارەکانی و سەرپەرشتی و ریقابەکردنی چالاکیەکانی. رێنمایی و بڕیار و فەرمانگەلیش دەربارەی هەموو شتێ پێوەندیی بە ئەرك و فرمانی وەزارەتەکەو پێکهاتە و کاروباری دیکەی ئیداری و دارایی و تەنزیمی و هونەرییەوە هەبێ لە چوارچێوەی حوکمەکانی یاسادا لە خودی خۆیەوە دەردەچن. بەرامبەر بە ئەنجومەنی وەزیرانیش بەرپرسیارە چونکە ئەندامێکی هاوکاری ئەنجومەنەکەیە، بەتایبەتیش ئەم سەلاحییاتانەی خوارەوە دەخاتە کار:

1-ئیقرارکردنی کردنەوەی کۆلێژ و پەیمانگا تەقەنیەکان و، راسپاردنی کردنەوەی زانکۆکان و، تەسدیقکردنی کردنەوەی بەشی تازە، یان گۆڕینی کەیانی بەشەکان لە رێگەی لێك جیا کردنەوەیان، یان تێکەڵکردنیان، یان ئیلغاکردنیان، یان بەرفراوانکردنیان، ئەویش لەسەر راسپاردەی ئەنجومەن.

2-پێشنیازی دامەزراندنی سەرۆکانی زانکۆکان و سەرۆکی دەزگای پەیمانگا تەقەنیەکان لە هەرێمدا.

3-رەزامەندیی لەسەر ئیجازەپێدانی دامەزراندنی زانکۆ و کۆلێژ و پەیمانگەی باڵای ئەهلی بەپێی شەرتوشروتێ کە ئەنجومەن دیاریان دەکات.

4-ئامادەکردنی راپۆرتی ساڵانە دەربارەی پێداویستییەکانی فێرکاریی باڵا لە هەرێمدا و بەرزکردنەوەی راپۆرتەکە بۆ ئەنجومەنی وەزیران.

5-پێشکەشکردنی پرۆژەی بوجەی گشتیی زانکۆکان و هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەتی باڵای پسپۆڕییە پزیشکییەکان.

6-کرێ و دەرماڵە و قەرەبوو بەخشش دان بە کارمەندانی وەزارەتەکە.

7-وەستاندنی خوێندن بە نیمچەیی یان بە تەواوی لە زانکۆ و کۆلێژ و پەیمانگەکاندا بۆ ماوەیەك لە (10) دە رۆژ نەترازێ.

8-دانانی رێنماییگەلی بەرکارەکی (التعلیمات التنفیذیە) کە بە زەرووری بزانێ بۆ چارەسەر کردنی ئەو حاڵەتانەی کە دەقەکانیان لەم یاسایەدا نەهاتووە.

9-تەسدیقکردنی رەشنووسەکانی ئەنجومەنگەلی زانکۆکان و هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەتی باڵای پسپۆڕییە پزیشکییەکان.

10-بەرچاوخستنی هەر کاروبارو بابەتگەلێ خۆی پێی باش بێ لەبەردەمی ئەنجومەندا تا ئەنجومەن گفتوگۆی لەسەر بکا و رای خۆی لەسەر دەربڕێت.

11-هەر دەسەڵاتێکی کە خۆی پێی باش بێ، دەیدات بە بریکاری وەزارەت و سەرۆکانی زانکۆکان و سەرۆکی هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکان و سەرۆکی هەیئەتی باڵای پسپۆڕییە پزیشکییەکان و بەرپرسانی دایەرەگەلی مەرکەزی وەزارەتەکەی.

ماددەی شەشەم:

بریکاری وەزارەت: یاریدەی وەزیر دەدات لە ئاڕاستە کردنی وەزارەت و سەرپەرشتیی کاروباری ئیداری و دارایی و رێکخستندا لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتانەدا کە وەزیر پێی دەسپێرێت.

ماددەی حەوتەم:

وەزیر دوو راوێژکاری دەبێ بە مەرجێ کە پلەی زانستییان لە ئوستاد یان لە ئوستادی یاریدەدەر کەمتر نەبێ، یەکێکیان کاروباری فێرکردنی باڵا دەگرێتە دەست و، ئەوی دی کاروباری لێکۆڵینەوەی زانستی.

ماددەی هەشتەم:

لە دیوانی وەزارەتدا ئەنجومەنێکی راوێژکاری پێك دەهێنرێ بە سەرۆکایەتی وەزیر و ئەندامێتیی هەریەك لە:

1- بریکاری وەزارەت	جێگری سەرۆك
2-راوێژکاری فێرکردنی باڵاو راوێژکاری لێکۆڵینەوەی زانستی	دوو ئەندام
3-سەرۆکانی زانکۆ فەرمیەکانی هەرێم	ئەندامن
4-سەرۆکی هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکان	ئەندام
5-سەرۆکی هەیئەتی باڵای پسپۆڕییە پزیشکییەکان	ئەندام
6-ئەندامێ لە ئەندامانی هەیئەتی تەدریسی لە هەر زانکۆیێ لە زانکۆ فەرمیەکانی هەرێم بە مەرجێ پلەی ئوستادی یان پلەی ئوستادی یاریدەدەری هەبێ، لە لایەن ئەنجومەنی زانکۆکەوە ناوزەد دەکرێت.	ئەندامن
7-نەقیبی سەندیکای مامۆستایانی کوردستانی عێراق	ئەندام
8-نوێنەری وەزارەتی پەروەردە و نوێنەری وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی بە مەرجێ پلەیان لە بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ.	دوو ئەندام

ماددەی نۆیەم:

ئەنجومەن کۆبوونەوەی خۆی بە ئامادە بوونی دو سێیەکی ئەندامەکانی ساز دەدا. بەشێوەیەکی ئاساییش مانگی یەك جار کۆ دەبێتەوە، لە کاتی پێویستیشدا، دەشێ لەسەر بانگهێشتی وەزیر کۆبوونەوەی نائاسایی ساز بدات. بڕیارگەلیش بە زۆرینەی دەنگی ئەندامە ئامادەبووەکان دەدرێن. کاتێکیش دەنگەکان یەکسان بن، ئەوە لەو بارەدا تای تەرازوو بەلای دەنگی وەزیردا دەشکێتەوە.

ماددەی دەیەم:

ئەنجومەن ئەم سەڵاحییاتانەی خوارەوە رایی دەکات:

1- دیارکردنی بنەما گشتیەکانی قبوڵکردن لە زانکۆو پەیمانگاکاندا.
2- دیارکردنی پلە و لەقەب و بڕوانامەگەلی زانستی لە هەرێمدا، هەروەها دیارکردنی شەرتوشروتی بەخشینیان.
3- دیارکردنی شەرتوشروتی ئیجازەپیدان بۆ دامەزراندنی زانکۆی ئەهلی.

4- ئیقرارکردنی گرێدانی کۆنگرەی فێرکردنی باڵا بە شێوەیەکی خولاوخول بۆ پێداچوونەوەی بەرنامەو پرۆژەگەلی پێوەندیدار بە فێرکردنی باڵاو پێرۆگەلی خوێندنەوە لە کاتی پێویستدا.
5- رادەربڕین لەسەر ئەو کاروبارو بابەتانەی کە وەزیر دەیخاتە بەردەمیان.

ماددەی یازدە:

دیوانی وەزارەت لەم دایەرانەی خوارەوە پێك دێت:

یەکەم: دایەرەی ئیداری: هەموو ئەو کاروبارە ئیداری و دارایی و یاساییانە دەگرێتە دەست کە ناکەونە ژێر سەلاحییاتی زانکۆکان و هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆرە پزیشکییەکانەوەو، فرمانبەرێ سەرۆکایەتی دەکا بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی، لە کەمیی بڕوانامەی بەکالۆریۆسی هەبێ، باشتریش ئەوەیە کە خاوەن بڕوانامەیەکی باڵا یان هاوتای بڕوانامەیەکی باڵا بێت لە زانستە ئینسانیەکاندا و خزمەتیشی لە دەساڵ کەمتر نەبێ.

دووەم: دایەرەی خوێندن و پلاندانان و بە دواداچوون: ئەو پلانانەی لەلایەن زانکۆکان و، هەیئەی پەیمانگا تەقەنیەکان و، دایەرەکانی مەرکەزی وەزارەتەوە ئامادە دەکرێن هەموویان لە پلانێکی یەکخراوی وەزارەتدا کۆدەکاتەوە و لێکیان دەگونجێنێ بە ئامانجی ئەوەی بە جۆرێکی ئەوتۆ بەرەوچاکتریان ببات کە لەگەڵ پلانی گشتیی بەرەوچاکتربردن (تگویر)ی هەرێمدا بگونجێ، بەیاننامەو زانیارییە ئامارییەکانیش کۆدەکاتەوە و بەپێی دەروازە دایاندەنێ و شیکاریان دەکات، هەروەها بە دواداچوونی بەرکارخستنی ئەو بڕیارو راسپاردانەی لەو لیژنانەوە دەردەچن کە دانانی بەرنامەگەلی فێرکارییان پێ سپێردراوە، هەروەها گونجاندن و رێکخستنی وەرگرتنی قوتابیان و خۆگواستنەوەیان لە نێوان زانکۆکان و هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکانداو، دابەشکردنی ئەو قوتابیانەش کە لە دەرەوە دێن، هەروەها بەڕێوەبردنی حاسوبی ئەلکترۆنی و پێشکەشکردنی ئەو دیراسەتانەش کە پێوەندییان بە ئیش و کاری وەزارەتەکەوە هەیە. ئەم دایەرەیە فرمانبەرێ بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکات کە بڕوانامەی دکتۆرای هەبێ و، خزمەتیشی لە دەساڵ کەمتر نەبێ.

سێیەم:

دایەرەی بیعسەو پێوەندییە رۆشنبیرییەکان: سەرپەرشتیی ئەو قوتابیانە دەگرێتە ئەستۆ کە بۆ خوێندن نێردراون بۆ دەرەوە، هەروەها بەدواداچوونی خوێندن و هەڵسەنگاندنی بڕوانامەکانیشیان دەگرێتە ئەستۆ و، پێوەندیی رۆشنبیری و زانستییش لەگەڵ دامودەزگا زانستی و رۆشنبیرییەکانی دەرەوەشدا رێك دەخات و بەدووی بەرکارخستنی ئەو رێکەوتننامانەشدا دەچێ کە لەم بوارەدا لەگەڵیاندا مۆرکراوە، ئەم دایەرەیە فرمانبەرێ بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتی دەکا، کە بڕوانامەی دکتۆرای هەبێ و خزمەتیشی لە دەساڵ کەمتر نەبێ.

چوارەم: جیهازی پشکنین: فرمانبەرێ سەرۆکایەتی دەکا بە پلەیەکی تایبەت کە بڕوانامەی دکتۆرای هەبێ و، لە کەمی پلەی ئوستادی یاریدەدەری هەبێ و لەکاروباری زانستی و ئیداریشدا شارەزایی ماوەی دەساڵ خزمەتی هەبێ، ژمارەیێ پشکنەری پسپۆڕ یاریی دەدەن. ئەم جیهازە مەشروعییەتی رەفتاری زانکۆو کۆلێژو پەیمانگە و بەش ولقەکان یەکلادەکاتەوە کە بزانێ تا چەند لەگەڵ یاسا بەرکارەکاندا دەگونجێن. ئەرکەکانی ئەم جیهازە بەپێڕۆ دیاردەکرێن.

بەشی چوارەم
دەزگاکانی فێرکردنی باڵا

ماددەی دوازدە: ئەم تەشکیلاتانەی خوارەوە بە وەزارەتەکەوە دەبەسترێن:

1-زانكۆی سەلاحەددین
2-زانكۆی سلێمانی
3- زانكۆی دهۆك
4- زانكۆی كەركوك
5-هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەكان
6- هەیئەتی باڵای پسپۆرە پزیشكییەكان

ماددەی سیازدە:

زانكۆ جێگایەكی پیرۆزی بێوەیەو ، ناوەندێكی شارستانی و هزریو زانستی و تەقەنییە لە كۆمەڵگەداو ، شەخسییەتی مەعنەویی خۆی و سەربەخۆیی دارایی و ئیداریی خۆی هەیە .

ماددەی چواردە:

زانكۆ لە كۆلێژو ناوەندی لێكۆڵینەوەو هەر تەشكیلاتێكی دیكە پێكدێت بەپێی پێداویستی مەعریفەی تیۆری و تەتبیقی و ، بە پێی پێڕۆیەكی تایبەت.

ماددەی پازدە :

زانكۆ سەرۆكێكی دەبێ، بەپلەیەكی تایبەت و بە بریاری سەرەك وەزیران و لەسەر پێشنیازی وەزیر دادەمەزرێ ،بە مەرجێ بروانامەی دكتۆرای هەبێ و بۆ ماوەیەكیش خزمەتی زانكۆیی هەبێ لە دە ساڵ كەمتر نەبێ .

ماددەی شازدە :

سەرۆكی زانكۆ ئەم سەلاحییاتانەی خوارەوەی هەیە:

1- سەرۆكایەتی ئەنجومەنی زانكۆ دەكات و بانگهێشتی ئەنجومەن دەكات بۆ كۆبوونەوەی ئاسایی و نائاساییش ، بڕیارەكانیشی دەخاتە بەركارو لەبەرامبەر هەموو لایەنێكیشدا نوێنەرایەتی زانكۆ دەكات.
2-بەپێی حوكمەكانی یاساو پێڕۆ پێوەندیدارەكان و ئەو فەرمان و ڕێنماییانەش كە لە وەزارەتەكەوە دەردەچن ئیدارەی كاروباری زانستی و ئیداری و دارایی زانكۆ بەڕێوە دەبات .
3- بەپێی یاساگەل و پێڕۆ و ڕێنماییە بەركارەكانیش ئیدارەی ئەموالی گواستەنی و نا گواستەنیش بەڕێوەدەبات.
4-قازانجەكانی نووسینگە و عیادەی راوێژكارەكان دابەش دەكا، (40٪) ی بۆ زانكۆ تەرخان دەكاو دەخرێتە سندوقێكی تایبەتەوەو بۆ بەرەوباشتربردنی بزاڤی زانستی و خزمەتی زانكۆ خەرج دەكرێو، (60٪) یشی بەسەر كارمەندەكانیدا دابەش دەكرێ.
5- دامەزراندنی سەرۆكانی بەش و لق و یاریدەدەرانی عەمیدەكان لە كۆلێژەكاندا .
6-سەرۆكی زانكۆ بۆی هەیە هەندێ لە سەلاحییاتی خۆی بدات بە عەمیدەكان و یاریدەدەرەكان ، یان بە هەر كەسێ كە خۆی پێی باش بێت .

ماددەی حەڤدە :

سەرۆكی زانكۆ سێ یاریدەدەری دەبن ، یەكەمیان بۆ كاروباری ئیداری و دارایی ، دووەمیان بۆ كاروباری زانستی و ، سێیەمیان بۆ پەیوەندیگەلی رۆشنبیری و ئەكادیمی . ئەمانە ، بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی ، بە بڕیاری سەرەك وەزیران و لەسەر پێشنیازی وەزیر دادەمەزرێن، دەبێ بروانامەی دكتۆرایان هەبێو هەر لە كەمیی بە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر، بە مەرجێكیش خزمەتی زانكۆییان هەبێ لە حەوت ساڵ كەمتر نەبێ.

ماددەی هەژدە:

زانكۆ ئەنجومەنێكی دەبێت . ئەم ئەنجومەنە هەیئەتی باڵای زانستی و ئیداریی زانكۆكەیەو ، پێك دێت لە:

1- سەرۆکی زانکۆ سەرۆك
2- یاریدەدەرانی سەرۆکی زانکۆ ئەندامن
3- عەمیدەکان ئەندامن
4- دوو ئەندامیش لە هەیئەتی تەدریسی زانکۆ کە هەیئەکە خۆی هەڵیاندەبژێرێ بۆ ماوەی دوو ساڵ و، یارای تازەکردنەوەشە بۆ تەنیا یەك جار.

ماددەی نۆزدە:

ئەنجومونی زانکۆ ئەم ئیشە تایبەتانەی خوارەوە دەکات :

1-ئیشەتایبەتە زانستیەکان:

أ – تەسدیقکردنی پلانگەلی وەرگرتنی قوتابیان بۆ سەرەتاکانی خوێندن لە کۆلێژەکاندا و ،ئیقرارکردنی پلانگەلی وەرگرتنیش بۆ خۆێندنەکانی بالاَ.

ب – ئیقرارکردنی پلانگەلی لیکۆڵینەوەی زانستی لە کۆلێژەکان و ناوەندە زانستییەکانیدا .

ج- ئیقرارکردنی پلان بۆ فەراهەمکردنی پێداویست و ئامرازەکانی فێرکردن .

د- ئیقرارکردنی پلانی کردنەوەی بەش و لق و ناوەندی زانستی .

ه- ئیقرارکردنی بابەتەکانی خۆێندن و دابەشکردنیان بە سەر ساڵەکانی خوێندن لە کۆلێژەکاندا .

و- ئیقرارکردنی پلانێك بۆ بیمەکردنی (تأمین) ئەندامانی هەیئەی تەدریسی.

ز- بەخشینی مەرتەبە زانستیەکان بە ئەندامانی هەیئەی تەدریسی .

ح- ئیقرارکردنی وە بەرکارخستنی پلانی وەرگرتن لە خۆێندنە بالأکاندا .

گ- بەدواداچوونی بەرنامەی هەڵسەنگاندنی ئەندامانی هەیئەی تەدریسی .

ی- ئیقرارکردنی بەرنامەگەلی خۆێندن و بەرەو چاکترگۆڕینی بە بە هێزکردنی بارودۆخی زانستی.

ك- نیمچەوەستاندن یان بە تەواوی وەستاندنی خۆێندن لە زانکۆدا بۆ ماوەیەك لە (6) شەش رۆژ نەترازێ.

2-ئیشە تایبەتە ئیداریەکان :

أ – ئیقرار کردنی پلانگەلی پێوەندییە رۆشنبیرییە دووقۆلیەکان لەگەڵ زانکۆ و دامو دەزگا زانستیەکانی دەرەوەی هەرێمدا و ، بەرکارخستنیان .

ب-گرێبەستی لەگەڵ ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و هونەرمەندانی بیانیدا .

ج- دامەزراندنی تەدریسییە خاوەن بروانامەی دکتۆراو ماجستێر یان بڕوانامەی هاوتاکانیان .

د- رەزامەندیی لە سەر ناردن و ئیعارەو ئیجازەی دراسی لە ناوەوەو دەرەوەی هەرێمدا .

ه- ئیقرار کردن و وەبەرکارخستنی پلانی تەئهیل و مەشق پێ کردنی کادیرە زانستی و ئیداریەکان .

و- ئیقرارکردن و وەبەرکارخستنی پلانی ئامادەکردنی میلاکی زانستی و ئیداری بۆ کۆلێژەکان و ناوەندە زانستیەکان .

3-ئیشە تایبەتە داراییەکان :

أ-ئیقرارکردنی بەرکارخستنی پلانی بوجەی ساڵانە و بەرنامەی هاوەردەنی(الاستیرادیە)و پلانی وەبەرهێنانی (الاستپمار) راستەوخۆ بە تەنسیق لە گەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان لە هەرێمدا.

ب- تەسدیقکردنی بڕیارەکانی لیژنەکان کە تایبەتن بە سڕینەوەو هەڵسەنگاندن و بەکرێدان و فرۆشتنی ئەموالی گواستەنی و ناگواستەنیی زانکۆ.

ج- ئیقرارکردنی حساب و حسابکاریی کۆتایی.

4- ئەنجومەن بۆی هەیە هەندێ لە سەلاحییاتی خۆی بدات بە سەرۆکی زانکۆ.

ماددەی بیست:

1- کۆلێژ، راگرێ (عمید) ێکی دەبێت، بڕوانامەی دکتۆرای هەبێ و لەکەمیی مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر بێت و خزمەتی زانکۆییشی لە حەوت ساڵ کەمتر نەبێ. بە بڕیاری سەرەك وەزیران و لەسەر پێشنیاری وەزیر بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی دادەمەزرێ.

2- عەمید دوو یاریدەدەری دەبێ، یەکیان بۆ کاروباری زانستی و، ئەوی دیکەیان بۆ کاروباری ئیداری و قوتابیان . لەسەر راسپاردەی ئەنجومەنی کۆلێجەکە، بە بڕیاری سەرۆکی زانکۆ دادەمەزرێن.

ماددەی بیست و یەك:

راگر(عمید)ئەم ئیش و سەڵاحییاتانەی خوارەوە رایی دەکا:

1- ئیشە تایبەتە زانستیەکان:

أ-بەدواداچوونی رەوش و رێکۆپێکیی خوێندنە سەرەتاییەکانی کۆلێژ و خوێندنە باڵاکانی و ، کۆشش بۆ پتەوکردنی بارودۆخی پەروەردەیی و زانستی.

ب-تەسدیقکردنی راسپاردەگەلی ئەنجومەنەکانی بەش و لقەکان.

ج- رەزامەندیی لەسەر دابەشکردنی مادده دیراسییەکان و یەکە فەسڵییەکان بەسەر ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و موحازیرەکاندا، هەروەهاش، پێکهێنانی لیژنەگەلی گفتوگۆکردنی نامەکان(الرسائل) و دیارکردنی وادەکانیان.

د- وەبەرکارخستنی هەموو رێنمایی و پێرۆکان کە لەبارەی رێکخستنی کاروباری زانستی و پەروەردەییەوە دەردەچن، هەروەها بڕیارەکانی ئەنجومەنی کۆلێژیش.

2- ئیشە تایبەتە ئیداری و داراییەکان:

أ-وەبەرکارخستنی ئەو یاساو پیڕۆو رێنماییانەی کە پەیوەندییان بە کاروباری ئیداری و داراییەوە هەیە.

ب-رەزامەندی لەسەر راسپاردەگەلی لیژنەکانی کۆلێژەکە.

ج- رەزامەندی لەسەر تۆمارکردنی قوتابیان بۆ دیراسەی سەرەتایی کۆلێژو دیراسەی باڵا.

د- رەزامەندی لەسەر کڕین و هاوردنی ئامرازی تاقیگەیی (المختبریە) و پێداویستی دیکەو گۆڤارو کتێب.

هـ- رەزامەندی لەسەر خەڵاتکردنی کەسانی دەرەوەی زانکۆ کە لە کۆلێژەکەدا مەشق دادەدەن و وانە دەڵێنەوەو سەرپەرشتی لەسەر نامەگەل (الرسائل)دەکەن ولە لیژنەگەلی تاقیکردنەوەی گشتگیر(الشامل) و لیژنەکانی گفتوگۆ بەپێی یاسا بەرکارەکان، بەشداری دەکەن.

و- رەزامەندی لەسەر گۆڕینی عینوانی هونەرمەند و ئیداریەکان لەچوارچێوەی میلاکی تەسدیقکراوی کۆلێژەکەدا، بەپێی حوکمەکانی یاساو پێڕۆو رێنماییەکان.

ز- رەزامەندی لەسەر گواستنەوەو تەنسیبکردنی کەسانی کارمەند لە ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و هونەرمەندو ئیدارییەکان لەچوارچێوەی کۆلێژو دایەرەکانی زانکۆدا، ئەوەش دوای تەنسیقکردن لە نێوان جێ گۆڕکێکاندا، بەمەرجێ موافەقەتی سەرۆکایەتیی زانکۆی لەسەر بێ.

ماددەی بیست و دوو:

1- کۆلێژ ئەنجومەنێکی دەبێت کە بریتییە لە هەیئەی زانستی و ئیداری و دارایی و ،لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

أ- عەمیدی کۆلێژ سەرۆك

ب- سەرۆکانی بەش و لقە زانستیەکان لەو کۆلێژانەدا کە بەشی زانستییان تێدانییە ئەندامن

ج- یاریدەدەرانی عەمید ئەندامن

د- دوو تەدریسی لە کۆلێژەکە، هەیئەی تەدریسی هەڵیاندەبژێرن ئەندامن
هـ- بەڕێوەبەرانی ناوەندەکانی لێکۆڵینەوەی سەر بەکۆلێژەکە ئەندامن
2-ئەنجومەنی کۆلێژ بۆی هەیە ئەندامێ بۆ خۆی زیاد بکا لە وەزارەتێکەوە بیهێنێ کە پێوەندیدار بێت بە ئیشە تایبەتەکانی کۆلێژەکەوە.

ماددەی بیست و سێ:

ئەنجومەنی کۆلێژ ئەم ئیش وسەلاحییاتانەی خوارەوە رایی دەکات :

1- ئیشە تایبەتە زانستیەکان:

أ-دانانی پلانی وەرگرتنی قوتابیان لە خوێندنی سەرەتایی کۆلێژداو پێشنیازکردنی پلانگەلی وەرگرتنیش بۆ خوێندنی باڵا بەپێی بەش و لقی زانستی و شەرتوشروتەکانی و بەدواداچوونی وەبەرکارخستنیان.

ب-دانانی پلانگەلی تایبەت بە لێکۆڵینەوەی زانستی و دانانی کتێب و وەرگێڕان و پەخشکردن و، دابینکردنی پێداویستیەکانی فێرکاری و ئەندامانی هەیئەی تەدریسی.

ج- دانانی پلانگەلی کردنەوەی بەش و لقی زانستی و ناوەندەکان(المراکز) هەروەها پێشنیازکردن بۆ کردنەوە یاتێکەڵکردن یان ئیلغاکردنی بەش و لقی زانستی و، دابەشکردنی بەرنامەکانیش بەسەر ساڵەکانی خوێندندا.

د- ئیقرارکردنی پلانگەلی بەشە زانستییەکان لەبارەی بانگهێشتنی ئوستادە میوانەکان.

هـ- ئیقرارکردنی عینوانەکانی نامەزانکۆییەکان و ناوزەدکردنی لیژنەگەلی تاقیکردنەوەی گشتگیر و سەرپەرشت و هاوپشك (المشارك) و ئەنجامەکانی گفتوگۆو زیادکردن یان لابردنی بابەتگەلی دیراسی لە دیراساتی باڵادا و، ڕەزامەندی لەسەر ناوزەدکردنی ئیمتیحاندەرە خارجییەکان لەسەر پێشنیازی بەش یان لقی زانستی.

و- ڕاسپاردن بۆ کردنەوەی دیراساتی باڵا و بەرنامە و پلانەکانی پێنج ساڵی و شتی تریش کە ناویان لە بڕگە (هـ) ی ئەم ماددەیە دا نەهاتووە.

ز- ئیقرارکردنی وەبەرکارخستنی مەشقی هاوینەی تەتبیقی زانستی بۆ کۆلێژەکە.

2- ئیشە تایبەتە ئیدارییەکان:

أ-سەرپەرشتیی کاروباری کۆلێژو گرنگیدان بە بزاڤە جۆراوجۆرەکانی زانستی و ڕۆشنبیری و پەروەردەیی و وەرزشی.

ب-ئامادەکردنی میلاکی کۆلێژ لە ئەندامانی هەیئەی تەدریسیی کۆلێژەکە بەر لە کۆتایی ساڵی خوێندن، ئەوەش لەبەر ڕۆشنایی ئەو پێشنیازانەی کە عەمید و ئەنجومەنی بەشەکان یان ئەنجومەنی لقەکان پێشکەشی دەکەن.

ج- پێشنیازی ئیجازەپێدانی دیراسی لەناو هەرێم بۆ کارمەندانی کۆلێژەکە، ئەوەش لەسەر پێشنیازی بەش یان لقی زانستیی پێوەندیدار.

د- پێشنیازی ئیعارەکردنی خزمەتی ئەندامانی هەیئەی تەدریسی یان ئیجازە و زەمالەو بیعسەیان بدرێتێ بۆ دەرەوەی هەرێم ئەوەش لەسەر پێشنیازی بەش یان لقی زانستیی پێوەندیدار.

هـ- ڕەزامەندی لەسەر خۆتەرخانکردنی ئەندامی هەیئەی تەدریسی لەناوەوە یان لەدەرەوەی هەرێمدا بەپێی بەندو بەستی (الجوابگ) بەرکارخراو.

و- سەپاندنی سزای زەپتی(الانچباگیە) بەسەر قوتابیاندا بەپێی پێڕۆو ڕێنماییگەلی بەردەست.

ز- سەیرکردنی هەموو کاروبارێکی دیکە لە کۆلێژدا کە عەمید بۆی هەواڵەدەکات.

ح- سەرپەرشتیی بەرکارخستنی پیڕۆو ڕێنماییگەلێ کە پێوەندییان بە کاروباری زانستیی کۆلێژەکەوە هەیە.

گ - راسپاردن كە ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و موحازیرەكان بنێردرێن بۆ خوێندنی باڵا، ئەوەش بەپێی ئەو ژمارەو پێداویستەی كە بەش و لقەكان دیاریان دەكەن.

ی -پێشنیازی پلانی تەئهیلی كادیرە زانستی و ئیداریەكان.

ك- پێشنیازی پلان بۆ پێوەندیگەلی ڕۆشنبیریی دووقۆڵی.

ل - ئەنجومەن بۆی هەیە لیژنەگەلێ پێك بهێنێ تا لە پیادەكردنی ئیش وكارە زانستی و ئیداری و دارایی و پەروەردەییەكانیدا یاریدەی بدەن.

3- ئیشە تایبەتە داراییەكان:

أ-پێشنیازی پلانگەلی بوجەی ساڵانەو بەرنامەی هاوەردەی ساڵانەو پلانی وەبەرهێنانی(الاستپماریە)ساڵانە.

ب-راسپاردن بۆ ئیقرارکردنی حساب و حسابكاریی كۆتایی كۆلێژ.

ج- رەزامەندی لەسەر (تەصمیم) و نەخشەو لیستی پارەی ئەرك و مەسرەفی ئیش و پڕۆژەكانی كە لە بوجەی ئاسایی یان لەبوجەی وەبەرهێناندا هاتووە، ئینجا ئیحالەیان دەكاو بەپێی حوكمەكانی یاساو پیڕۆو شەرتو شروتی تایبەت گرێبەستی جێ بەجێ كردنیان مۆردەكا.

د- ئەنجومەن بۆی هەیە هەندێ لەسەلاحییاتی خۆی بە عەمیدی كۆلێژ بسپێرێ.

ماددەی بیست و چوار:

بەشی زانستی: بریتییە لە یەكەی زانستی و بە بناغەی فێركردنی باڵا دادەنرێ و ئەنجومەنێكی هەیە پێك دێت لە:

1-سەرۆكی بەش: لەسەر پێشنیازی عەمیدی كۆلێژ، بە بڕیاری سەرۆكی زانكۆ دادەمەزرێ بەمەرجێ مەرتەبەی زانستیی لە ئوستادی یاریدەدەر كەمتر نەبێ. سەرۆكی بەش كاروباری ئیداریی بەشەكە دەگێڕێ.

2-ژمارەیێ لە ئەندامانی هەیئەی تەدریسی لە (14) چواردە ئەندام زیاتر نەبن و لە(8) هەشت ئەندامیش كەمتر نەبن، بەمەرجێ مەرتەبەی مودەڕیس یان بەرزتریان هەبێ، جا ئەگەر هات و ژمارەی پێویست فەراهەم نەبوو، ئەوە، لەوبارەدا دەشێ هەندێكیان مەرتەبەی مودەڕیسی یاریدەدەریان هەبێ بەپێی ئەقدەمییەت.

3-ئەنجومەن ئەم ئیشە تایبەتانە هەڵدەسووڕێنێ:

أ-گفتوگۆ لەسەر بەرنامەگەلی خوێندن و تاكەتاكەی بەرنامەكەو كتێبەكانی خوێندن دەكاو پێشنیازی هەمواركردنیان یان گۆڕینیان دەكا، ئەوەش لەبەر ڕۆشنایی راسپاردەكانی ئەندامانی هەیئەی تەدریسی.

ب-پێشنیازكردنی پێداویستەكانی بەش لە ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و هونەرییەكان، هەروەها بانگهێشتی ئوستادە میوانەكان.

ج- ئیقراركردنی پرۆژەگەلی لێكۆڵینەوە زانستییەكان كە لەلایەن ئەندامانی بەشەوە پێشكەش كراون، هەروەها پێشنیازكردنی رێگای شیاو بۆ تەواوكردنیان و، راسپاردن بۆ پشتگیریی لێكۆڵینەوەی زانستی و كتێبگەلی دانراوو وەرگێڕدراوو، گرنگیدان بە بەحسەكانی قوتابیان و فەراهەمكردنی پێداویستیگەلی جێ بەجێ كردنیان.

د- بەركارخستنی بڕیارەكانی ئەنجومەنی كۆلێژ.

هـ- پێكهێنانی لیژنەگەلی پەروەردەیی و زانستی بەپێی پێداویستی بەش.

و- سەرپەرشتیی رەوشی تەدریس و شێوازەكانی تەدریس و بەرەوچاكترىردنیان، هەروەهاش سەرپەرشتیی ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و كارمەندەكانی دیكەی بەش كە ئەركی سەرشانی خۆیان بەجێ بگەیێنن.

هەروەها سەرپەرشتیی کاروباری زانستیی قوتابیان لە قۆناغە جۆربەجۆرەکانی خوێندندا لە رێگەی سەرپەرشتیی سەرومر(الدائم) ی زانستییەوە.

ز- بەدواداچوونی پەرەسەندنی زانستی مەعریفەو زانستەکان و، رێنمایی کردنی ئەندامانی هەیئەی تەدریسی بەرەو نوێکردنەوەی بەرنامەگەل و ماددەگەلی وانەکان بەجۆرێ لەگەڵ ئەم پەرەسەندنە زانستی و تەکنۆلۆجییە دا بگونجێ.

ح - هەندێ لە سەلاحییاتی خۆی دەدات بە سەرۆکی بەش.

ماددەی بیست و پێنج:

هەیئەی تەدریسیی زانکۆکان و هەیئەی پەیمانگە تەقەنییەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان، لەمانە پێك دێن:

1 - ئوستادەکان.

2- ئوستادە یاریدەدەرەکان.

3 - مودەڕیسەکان.

4 - مودەڕیسە یاریدەدەرەکان.

ماددەی بیست و شەش:

1 - ئەو کەسەی دادەمەزرێ بە مودەڕیسی یاریدەدەر یان ئەو نازناوەی پێ دەدرێ، مەرجە بڕوانامەی ماجستێری هەبێ یان هاوتای ئەو بڕوانامەیەی هەبێ.

2 - ئەگەر مودەڕیسی یاریدەدەر لەماوەی چوار ساڵدا، لە رۆژی دامەزراندنییەوە، تەرقیە نەکرا بۆ مەرتەبەیەکی باڵاتر، ئەوە، لەوبارەدا دەگوازرێتەوە بۆ دەرەوەی خوێندنی باڵا، بەمەرجێ گواستنەوەکەی راسپاردەی ئەنجومەنی کۆلێژ و ئەنجومەنی زانکۆیشی لەگەڵدا بێت.

ماددەی بیست و حەوت:

کەسێ بە مەرتەبەی مودەڕس دابمەزرێ یان ئەو نازناوەی پێ بدرێ، مەرجە یەکێك لەم دوو شەرتەی هەبێ:

1 – دەبێ بڕوانامەی باوەڕپێکراوی دکتۆرای وەرگرتبێ یان هاوتای زانستیی ئەو بڕوانامەیە، یانیش دەبێ بڕوانامەیەکی زانستی یان هونەری یان تەقەنی یان پیشەیی لە پسپۆریگەلێکدا هەبێ کە نە بڕوانامەیەکی دکتۆرا دەبەخشن و نە بڕوانامە هاوتا زانستیەکەی، ئەویش بە مەرجێ ئەو خوێندنەی ئەو بڕوانامەیەی پێ وەردەگیرێ لە(3) سێ ساڵ کەمتر نەبێ دوای بڕوانامەی کۆلێژ.

2 – پێویستە مودەڕیسی یاریدەدەر بووبێ لە یەکێ لە زانکۆکاندا یان لە دەزگای پەیمانگە هونەریەکاندا بۆ ماوەیەك لە(3) سێ ساڵ کەمتر نەبێ و لەو ماوەیەشدا لە کەمیی دوو لێکۆڵینەوەی بە نرخی بلاوکردبێتەوەو کۆششێکی تەدرییسیی باشیشی بە خەرج دابێ.

ماددەی بیست و هەشت:

کەسێ بە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر دابمەزرێ یان ئەو مەرتەبەیەی پێ بدرێ، مەرجە مەرتەبەی مودەڕیسی لە زانکۆیەکدا یان لە هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکاندا یان لە هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکاندا بووبێ لەوانەگوتنەوەدا بۆ ماوەیەك لە چوار ساڵ کەمتر نەبێ و، چەند لێکۆڵینەوەیەکی زانستیی بە نرخیشی بلاو کردبێتەوە، لە سێ لێکۆڵینەوە کەمتر نەبێ.

ماددەی بیست و نۆ:

کەسێ بە مەرتەبەی ئوستاد دابمەزرێ یان ئەو مەرتەبەیەی پێ بدرێ، مەرجە شەرتو شروتی ماددەی (28)ی تێدا فەراهەم بێت و لە کەمیش شەش ساڵی لە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەردا بەسەر بردبێ و، لەو ماوەیەدا کۆششی دەگمەنیشی لە تەدریسدا بەخەرج دابێ و، لە کەمییش(3) سێ لێکۆڵینەوەی ئەسڵی و(موبتەکەر) یشی بلاو کردبێتەوە.

ماددەی سی:

بەدەر لە حوکمگەلی ماددەکانی پێشتر، دەشێ خاوەن دکتۆرای باوەڕپێکراو، یان خاوەن هاوتای زانستیی دکتۆرا، بە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر لە زانکۆدا دابمەزرێ لەسەر راسپاردەی ئەنجومەنی زانکۆ، بەمەرجێ لە زانکۆکانی دەرەوەی هەرێمدا بەقەدەر ئەو ماوانە تەدریسی کردبێ و ناوبانگی سەرکەوتنی لەو تەدریسەدا دەرکردبێ و، لێکۆڵینەوەگەلێکی زانستیی بەنرخ و موبتەکەریشی بلاّوکردبێتەوە.

بەشی پێنجەم

هەیئەتی پەیمانگە تەقەنییەکان

ماددەی سی و یەك:

ئەم هەیئەتە شەخسییەتی مەعنەوی و سەربەخۆیی دارایی و ئیداریی خۆی هەیە و بە وەزارەتەوە بەستراوەو، ئیشەکانیشی بوارگەلی فێرکردنی تەقەنیی پاش خوێندنی ئامادەیی، یان هاوتاکەی، دەگرێتەوە. بۆیشی هەیە راسپێرێ بەپێی پێویست پەیمانگە بکرێتەوە یا ئیلغا بکرێ یان تێکەڵ بکرێن.

ماددەی سی و دوو:

1 - هەیئەکە سەرۆکێکی دەبێت خاوەن بڕوانامەی دکتۆراو، مەرتەبە زانستییەکەشی لە ئوستادی یاریدەدەر کەمتر نییە و خزمەتی زانکۆییشی لە(10) دە ساڵ کەمتر نییە. لەسەر پێشنیازی وەزیر و بە بڕیاری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بە پلەی تایبەت دادەمەزرێ.

2 - سەرۆکی هەیئە دوو یاریدەدەری لە هەڵگرانی بڕوانامە باڵاکان دەبێت.

3-سەرۆکی هەیئە بۆ کاروباری هەیئەکەی سەلاحییاتی سەرۆکی زانکۆی هەیە کە دەقەکانیان لە ماددەی (16)ی ئەم یاسایەدا هاتووە، بۆیشی هەیە هەندێ لە سەلاحییاتی خۆی بدات بە عەمیدی پەیمانگەکان یان بە هەرکەسێ کە خۆی بە لەباری بزانێ.

ماددەی سی وسێ:

هەیئە ئەنجومەنێکی هەیە بەڕێوەی دەبا و، پێك دێت لە :

1- سەرۆکی هەیئە سەرۆك

2- عەمیدەکانی پەیمانگەکان ئەندامن

3- نوێنەرێك لە هەر وەزارەتێکی پەیوەندیدارەوە کە پلەی بەڕێوەبەری گشتییان هەیە یان باڵاتر، لەوانەی کە خاوەن ئەزموون وپسپۆڕن و بۆ ماوەی دوو ساڵ کە یەك جار یارای نوێکردنەوەیە ناوزەد دەکرێن ئەندامن

4-ئەندامێ لە هەیئەی تەدریسی هەر پەیمانگاییێ، لە لایەن ئەنجومەنی پەیمانگەوە ناوزەد دەکرێ بۆ ماوەی دوو ساڵ و، بۆ یەك جاریش یارای نوێکردنەوەیە.

ماددەی سی وچوار:

ئەنجومەنی هەیئە ئەو ئیشە تایبەت و سەلاّحییاتە رایی دەکا کە دراون بە ئەنجومەنی زانکۆ و دەقەکانیان لە ماددە(19)ی ئەم یاسایەدا هاتووە، بەجۆرێ کە لەگەڵ بارودۆخی هەیئەکەدا بگونجێ و، یۆیشی هەیە هەندێ لە سەلاّحییاتی خۆی بدات بە سەرۆکی هەیئەکە.

ماددەی سی و پێنج:

1- پەیمانگە عەمیدێکی دەبێ، لە کەمی بروانامەی ماجستێری هەبێ، بە مەرتەبەی مودەڕیس و ژوورتر. لە سەر پێشتیازی وەزیرو بە بڕیاری سەرەك وەزیران بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی دادەمەزرێ.

2- عەمید سەلاّحییاتی ئیشە تایبەتیەکانی خۆی بە پێی ئەوەی لە ماددەی (21)ی ئەم یاسایەدا هاتووە ئەنجام دەدات بە جۆرێ لە گەڵ ئامانجەکانی پەیمانگەدا، بگونجێ .

3- عەمید یاریدەدەرێکی دەبێ، لەسەر راسپاردەی ئەنجومەنی پەیمانگە، بە بڕیاری سەرۆکی هەیئەکە دادەمەزرێ.

ماددەی سی وشەش:

1- پەیمانگە ئەنجومنێکی دەبێ، بەڕێوەی دەبات ، لە عەمیدو سەرۆکانی بەش ولقەکان پێك دێت.

2- ئەنجومەن ئیشی تایبەت و سەڵاحییاتی وەك ئەوەی ئەنجومەنی کۆلێژ رایی دەکا، وەك لە ماددەی (23)ی ئەم یاسایەدا دەقەکانیان هاتووە، بەجۆرێکیش کە لە گەڵ ئامانجەکانی پەیمانگەدا بگونجێ.

بەشی شەشەم

هەیئەی باڵای پسپۆرە پزیشکییەکان

ماددەی سی وحەوت:

هەیئەتێك بە ناوی (هەیئەی باڵای پسپۆرە پزیشکیەکان لە هەرێمی کوردستاندا) دێتە دانان. ئەم هەیئەیە دەزگایەکی فێرکارییە بە پلەی زانکۆ و، بە وەزارەتەوە دەبەسترێ.

ماددەی سی وهەشت:

ئەم هەیئەیە بۆ ئامادەکردنی پزیشکی پسپۆر لە هەموو لقە جۆربەجۆرەکاندا تێدەکۆشێ وهەوڵ دەدات پێداویستی زەروور بۆ ئەو کارەی فەراهەم بکات بەپێی تازەترین شێوازو موبتەکەری زانستی.

ماددەی سی ونۆ:

أ- ئەم هەیئەتە سەرۆکێکی دەبێ خاوەن بڕوانامەی دکتۆرا یان هاوتای دکتۆرا لە پزیشکیدا، لە کەمیی بە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر. لە سەر پێشنیازی وەزیر و بە بڕیاری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران دادەمەزرێ.

ب-سەرۆکی هەیئە جێگرێکی دەبێ خاوەن بڕوانامەی دکتۆرا یان هاوتاکەی لە پزیشکیدا، لە کەمیی بە مەرتەبەی ئوستادی یاریدەدەر. لەسەر پێشنیازی وەزیر، بە بڕیاری سەرەك وەزیران دادەمەزرێ ولە کاتی دیارنەبوونی سەرۆکدا جێگرێتی.

ماددەی چل:

أ- ئەنجومەنێ، وەك هاوشانی ئەنجومەنی زانکۆ، هەیئەکە بەڕێوە دەبات و سەرپەرشتیی دەکات. پێك هاتووە لە:

1- سەرۆکی هەیئەکە سەرۆك.

2- جێگری سەرۆکی هەیئەکە جێگری سەرۆك.

3- عەمیدەکانی کۆلیژە پزیشکیەکان وکۆلێژی پزیشکیی ددان وکۆلێژی دەرمانسازی وپەرستیارانی زانکۆکانی هەرێم ئەندامن.

4- نوێنەرێکی وەزارتی تەندروستی وکارویاری کۆمەڵایەتی بە مەرجێ پسپۆریی پزیشکیی هەبێ ولە کەمیش پلەی بەڕێوەبەری گشتی هەبێ ئەندام

5- دوان لە تەدریسییەکانی هەیئەکە لە کەمیی بە پلەی مودەڕیس، لەلایەن ئەندامانی هەیئەی تەدریسەوە هەڵدەبژێردرێن بۆ ماوەی دووساڵ و، یارای تازەکردنەوەشە بۆ یەك جار ئەندامن

ب-ئەنجومون بڕیاردەرێکی (مقرر) دەبێ، خاوەن شارەزایی ئیداری بە پلەی بەڕێوەبەر، ئەم بڕیاردەرە کاروباری ئیداریی ئەنجومەنەکە دەگرێتە دەست، بە ریکخستنی لیستی کارو تۆمارکردنی رەشنووسی دانیشتنەکان وبڕیارەکان وبە بەڕێ خستنی نامەونامکاریشەوە.

ماددەی چل ویەك :

ئەنجومەن لە سەر بانگهێشتی سەرۆك كۆبوونەوەكانی خۆی دەبەستێ و(نصاب)یش بە ئامادەبونی دوو سێیەكی ئەندامەكانی دێتەجێ و، بڕیارو راسپاردەكانیش بە زۆرینەی ئامادەبووان دەردەچن و، لە كاتی یەكسانبوونی دەنگەكانیشدا، دەنگی سەرۆك بۆ كام لایان بێت، هی ئەوە.

ماددەی چل ودوو:

سەرباری ئەو ئیشەتایبەتانەی بە ئەنجومەنگەلی زانكۆكان سپێردراون ودەقەكانیان لە ماددەی نۆزدەی ئەم یاسایەدا هاتوون، ئەنجومەن ئەم ئیشە تایبەتانەی خوارەوەش رایی دەكات:

1- ئیقراركردنی پلانگەلی لێكۆڵنەوەی زانستی .
2- ئیقرار كردنی پلانی فەراهەمكردنی پێداویستیەكانی فێركردن.
3- ئیقراركردنی بەرنامەگەلی خوێندن و تەقویمی.
4- راسپاردن بە پلانگەلی وەرگرتنی قوتابی و شەرتوشروتەكانی.

ماددەی چل وسێ:

دەرچوانی (خریجو) هەیئە بڕوانامەی (زەمیل) یان پێ دەبەخشرێ كە بە بەرزترین بڕوانامەی پیشەیی لە بواری پسپۆریدا دادەنرێت، هەڵگری ئەم بڕوانامەیە دوو ساڵ قیدەمی بۆ مەبەستی عەلاوەو تەرفیع دەدرێتێ و، هەر لە رۆژی وەرگرتنیشییەوە لە هەموو ماف وئیمتیازەكانیشی سوودمەند دەبێت.

ماددەی چل وچوار:

پزیشكێ داوای كردبێ ئەو بڕوانامەیە وەربگرێ، مەرجە پلە پلەی پزیشكیی بڕیبێ كە دەقەكانیان لە یاسا بەركارەكاندا هاتووە.

ماددەی چل وپێنج:

ماوەی خوێندن و تەتبیق لە هەیئەكەدا چوار ساڵی تەقویمییە.

ماددەی چل وشەش:

ئەو یاساو پێڕۆو رێنماییانەی كاروباری تەدریسی و قوتابیان وزەپتی لە زانكۆكانی هەرێمدا رێك دەخەن، بە سەر هەیئەكەشدا دەسەپێن.

ماددەی چل وحەوت:

پێڕۆی ناوخۆی هەیئەو بەشە زانستییەكانی وشەرتوشروتی وەرگرتنی قوتابی و هەموو ئەو شتانەش كە پێوەندیی بە كاروبارییەوە هەیە، بەڕەوشی تەدریسات وتاقیكردنەوەكانیشەوە هەمووی بە رێنماییگەلێ دیاردەكرێن وەزیری فێركردنی باڵاو لێكۆڵینەوەی زانستی دەریاندەهێنێ.

بەشی حەوتەم

زانكۆ ئەهلییەكان

ماددەی چل وهەشت:

دەشێ زانكۆگەلی ئەهلی لە هەرێمدا دابمەزرێن بەپێی شەرتوشروتێ كە ئەنجومەنی فێركردنی باڵاو لێكۆڵینوەی زانستی دیاریان دەكات.

ماددەی چل ونۆ:

وەزارەت سەرپەرشتی زانكۆ ئەهلیەكان دەكات بەپێی ئەم بنەمایانەی خوارەوە:

1- ئیجازەپێدانی دامەزراندنی ئەم دەزگایانە بەپێی شەرتوشروتێ ئەنجومەن دیاریان دەكات.
2- ریقابەی باش ئەنجامدانی حوكمەكانی یاساو، پابەندبوونیان بە سیاسەتی زانستیی هەرێم و رێنمایی وەزارەت وئەنجومەن وحوكمەكانی پێڕۆی ناوخۆیەكەی كە ئیجازەكەی پێ وەرگرتووە.
3- ئەنجومنگەلی ئیدارەكەشی دەبێ نوێنەرێكی وەزارتی تێدابێت.

4- سەرومرپش زانیاری و رێنیشاندانی پێ دەدرێ تا بتوانێ لە سیاسەتی زانستیی گشتیی هەرێم تێ بگات وپابەندیان ببێ.
5- لە کاتی زەروورددا ئەندامانی هەیئەی تەدریسی و موعید و فرمانبەرو لێکۆڵەرو منحەی دارایی بۆ دەنێرن بە شێوەیەکی ئەوتۆ کە لەگەڵ کوششی زانستییەکەی و هاوبەشبوونی لە بنیادنانی رۆشنبیریی کۆمەڵگەدا بگونجێ.
6- لە حاڵەتێکیشدا، لە حوکمەکانی یاسا یان پێڕۆ لابدات و لەو ئامانجانەش با بداتەوە کە بۆ وەدی هێنانیان دامەزراوە، ئەوە لەو بارەدا خوێندنی بە شێوەیەکی نیمچە یان بەگشتی بۆ ماوەیەکی کاتی تێدا دەوەستێنرێ یان ئیجازەکەی لێ دەکێشرێتەوە.

بەشی هەشتەم
حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی پەنجا:

1-ئەندامانی هەیئەتی تەدریسی مەرتەبەی زانستیی خۆیان و هەموو ئەو مافانەی دیکەشیان لەلا پارێزراو دەبێ کە لەم یاسایە و یاسای دیکەو لەو پێڕۆ و رێنماییانەشدا کە بەپێی ئەو یاسایانە دانراون دەیانکەوێ، تەنیا دەرماڵەی خۆتەرخان کردن وەرناگرن لە حاڵەتێکدا تەنسیب بکرێن یان خۆ تەرخان بکەن بۆ وەزیفەی دەرەوەی زانکۆ و دەرەوەی هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان یان دابمەزرێن یان بگوازرێنەوە بۆ وەزیفەی ناوەندی وەزارەت یان ناوەندی زانکۆکان یان ناوەندی هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان و وەزارەتی پەروەردە. ماوەی پیادە کردنی ئەم وەزیفانەشیان بە خزمەتی تەواو بۆ مەبەستی عەلاوەو تەرفیع وخانەنشینی حساب دەکرێ.
2-ئەندامانی هەیئەی تەدریسی مافی تەرقیەی زانستییان پارێزراوە کاتێ دادەمەزرێن یان دەگوازرێنەوە بۆ وەزیفەگەلی دەرەوەی فێرکردنی باڵا ئەگەر هەموو شەرتوشروتی پێویستیان فەراهەم بێ و تەنها مەرجی تەدریسیان نەبێ.

ماددەی پەنجاویەك:

1-ئەمانەی خوارەوە بە پێڕۆ دیار دەکرێن:
أ-ناوەند (مرکز)ی لێکۆڵینەوەی زانستی لە زانکۆ و کۆلێژ و هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و، ئیشی تایبەت و کاروباری زانستی و ئیدارییەکانیان.
ب-بەشەکانی دایەرەگەلی وەزارەت وئیشە تایبەتەکانیان، هەروەها بەشەکانی ناوەندی زانکۆکان و هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان.
ج-کاروباری هونەریی تایبەت بە وەرگرتن و گواستنەوەی قوتابیان.
2-بەپێی رێنماییگەلێکیش کە وەزیری فێرکردنی باڵا و لێکۆڵینەوەی زانستی دەریدێنێ، ئەمانە دیار دەکرێن: کاروباری پێوەند بە رابەریکردنی قوتابیان و رێ نیشاندانی زانستی و پەروەردەیی و کۆمەڵایەتی و هزریی قوتابیان و، چاودێریکردنی ماددی و مەعنەوییان و، رێکخستنی چالاکیی لامەنهەجی و تاقیکردنەوەو ئەرك و زەپتییەیان، هەروەها ناردنیان بۆ بیعسە و زەماله و، هەموو کاروباری دیکەی زانستی و پەروەردەیی و رێکخستنی ئیجازەی دراسییشیان.

ماددەی پەنجاو دوو:

1- دادگاکان قەدەغە دەکرێن لە سەیرکردنی هەر دەعوایەك کە دژ بە زانکۆ یان هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان یان کۆلێژ یان هەر پەیمانگەیەکیان یان هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان بکرێتەوە سەبارەت بە وەرگرتنی قوتابی و گواستنەوە و تاقیکردنەوە و سزای زەپتی کە بەسەر قوتابیاندا دەسەپێنرێت، وەك دەرکردنی قوتابی بە هۆی دەرنەچونی لە تاقیکردنەوە یان بەهۆی دیکەوە. تەنها زانکۆ و هەیئەتی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان بۆیان هەیە ئەو شکاتانە یەکلابکەنەوە کە لەو رووەوە روودەدەن، ئەوەش بە پێی رێنماییگەلێ کە وەزارەت دەریدەهێنێ.

2- دادگاکان قەدەغەدەکرێن لە سەیرکردنی دەعواگەلی راستکردنەوەی بڕوانامە و دەرەجە زانستییە عیراقی و بیانیەکان دوای قۆناغی دواناوەندی، هەروەها قەدەغەیە سەیری دەعوای بەخشینی نازناوو بڕوانامەی زانستی و فەخری بکەن.

ماددەی پەنجاو سێ:

زانکۆکان و هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان بۆیان هەیە لە ئەزموونی زانستی و لە تەتبیقی زانستی و تاقیگەیی و مەشقدانی قوتابیاندا داوای کۆمەك لە هەموو لایەنێکی پسپۆڕ لە دایەرەکانی هەرێمدا بکەن و، پێویستیشە لەسەر ئەو دایەرانە، بۆ بەئەنجام گەیاندنیان ئاسانکارییان بۆ بکەن و دەستی یارمەتییان بۆ درێژ بکەن.

ماددەی پەنجاو چوار:

زانکۆکان و هەیئەی پەیمانگە تەقەنیەکان و هەیئەی باڵای پسپۆڕە پزیشکییەکان لە رەسمی گومرگی هەموو ماددە و ئامێرو جیهازو پارچەکانیشیان سەرفرازن، هەروەها ماددەی یەدەگ و هی تاقیگە و ئامرازەکانی روونکردنەوە و فلیم و بڵاوکراوە و کتێب و چاپەمەنیی هاوەردەش، لە چوارچێوەی پرۆژە و پسپۆڕیی فێرکاریدا کە ئامانجەکانیان وەدی بێنن هەر هەموویان لە گومرگ سەرفرازن.

ماددەی پەنجاو پێنج:

یاسای ژمارە (12)ی ساڵی (1993)ی فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستیی هەرێمی کوردستانی عێراق و ماددەی دەیەمی یاسای ژمارە (3) ی ساڵی (1992)ی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق لەغو دەکرێن.

ماددەی پەنجاو شەش:

وەزیر بۆی هەیە رێنماییگەلێ بۆ ساناکردنی وەبەرکارخستنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربهێنێ.

ماددەی پەنجاو حەوت:

هەردەقێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت ناخرێتە بەرکار.

ماددەی پەنجاو هەشت:

پێویستە لەسەر وەزیرە پێوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە بەرکار.

ماددەی پەنجاو نۆ:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاوکردنەوەی لە (وەقایعی کوردستان) دا، دەخرێتە بەرکار.

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی ـ عێراق

هۆكاره زەرووره‌كان

پێ به پێ له‌گه‌ڵ ئامانجه‌كانی ئه‌م قۆناغه‌دا كه له خه‌مخۆری و گرنگی پێدانێكی نائاسایی و شایان به كه‌رتی فێركردنی باڵاو لێكۆڵینه‌وه‌ی زانیستیدا خۆی ده‌نوێنێ له پێناوی ئه‌وه‌دا كه به شێوه‌یه‌كی كارا له بزاڤی بەره‌وچاكترچوون و پێشفه‌چووندا كه به هه‌رێمه‌وه دیاره له هه‌موو روویه‌كی سیاسی و كۆمه‌ڵایه‌تی و ئابووری و ئاوه‌دانكردنه‌وه‌دا، له‌به‌ر ئه‌وه به زه‌روور دانرا كه وه‌زاره‌تێكی تایبه‌ت بۆ ئه‌م كه‌رته ئه‌ساسی و گرنگه دابنرێ تا بتوانێ بزاڤی زانكۆ و دامو ده‌زگا زانیستییه باڵاكان له هه‌رێمدا ته‌نیسیق بكات و به‌ره‌و وه‌دیهێنانی په‌ره‌سه‌ندنێكی زیاتری زانستی و ته‌كنۆلۆجی پێشی بخات و بتوانێ له‌گه‌ڵ زانكۆو ده‌زگاو لایه‌نه زانستی و رۆشنبیرییه بیانیه‌كاندا هاوكاریی زانستی و رۆشنبیری وه‌دی بێنێ و، گه‌لی كوردستان بگه‌یه‌نێ به كاروانی به‌ره‌وچاكترچوون و پێشكه‌وتنی زانست و شارستانیه‌تی جیهان، هه‌روه‌ها ده‌ركه‌وت كه پێویستیمان به ئاماده‌كردنی پزیشكانی پسپۆڕ هه‌یه له لقه جۆربه‌جۆره‌كانی پزیشیكدا بۆ پڕكردنه‌وه‌ی كه‌میی پزیشك كه له كادیری پسپۆڕی پزیشكیدا هه‌یه، له‌به‌ر ئه‌وه به پێویست زانرا كه هه‌یئه‌ی باڵای پسپۆڕه پزیشكییه‌كان له هه‌رێمدا دابمه‌زرێ. جا بۆ ئه‌وه‌ی بواریش بدرێ به كه‌رتی تایبه‌ت له بزاڤی به‌ره‌وچاكتربردنی زانستیدا به‌شداری بكه‌ن، وا پێویست ده‌كات كه رێگا بدرێت به‌تاكه تاكه‌ی خه‌ڵك و هه‌یئه‌ته تایبه‌ته‌كان كه زانكۆی ئه‌هلی دابمه‌زرێنن تا ئه‌وانیش له بزاڤی به‌ره‌وچاكتربردنی زانستی و رۆشنبیریدا به‌شدار بن له ژێر سه‌رپه‌رشتی و كۆمه‌كی وه‌زاره‌تدا، تا بتوانین له مه‌یدانی فێركردنی باڵاو لێكۆڵینه‌وه‌ی زانستیدا هه‌نگاوێكی به‌سوودتر له‌هه‌رێمدا به‌ره‌وپێش بچین، جا له‌به‌ر ئه‌وانه، ئه‌م یاساكارییه ئه‌نجام درا.